

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรเจ้าของสวนยางเพื่อการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาวิธีการกรีดยางและระบบกรีดยางที่เหมาะสมกับท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อเปรียบเทียบปริมาณผลผลิต(น้ำหนักแห้ง)ระบบการกรีดยางพาราแบบครั้งลำต้นวันเว้นวันและครั้งลำต้นสองวันเว้นวันที่เหมาะสมกับท้องถิ่น เพื่อพัฒนาเครือข่ายช่างฝีมือกรีดยางของเจ้าของสวนยางแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางต่อการฝึกอบรมหลักสูตร “การพัฒนาฝีมือช่างกรีดยาง” โดยมีเกษตรกรเครือข่ายเป็นวิทยากร และเพื่อจัดทำ VCD เผยแพร่ระบบการกรีดยางและวิธีการกรีดยางที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การเปรียบเทียบปริมาณผลผลิต(น้ำหนักแห้ง)

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกแปลงยางพาราที่มีระบบกรีดยางทั้งสองแบบนี้อำเภอละ 4 แปลง (แบบครั้งลำต้นวันเว้นวัน จำนวน 2 แปลง และแบบครั้งลำต้นสองวันเว้นวัน จำนวน 2 แปลง) ทำการเก็บข้อมูลปริมาณผลผลิต(น้ำหนักแห้ง)ในเดือนที่มีการกรีดยางจำนวน 3 ครั้ง (9 เดือน) โดยเริ่มตั้งแต่ยางเปิดกรีด คือ เดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม(ครั้งที่ 1)เดือนสิงหาคม-ตุลาคม (ครั้งที่ 2) และช่วงเดือน พฤศจิกายน-มกราคม (ครั้งที่ 3)โดยสวนยางที่คัดเลือกมานั้นจะเลือกจากปีปลูกของต้นยาง คือ ยางปลูกปี 2538 ระยะปลูก 2.5 x 7 เมตร มีเนื้อที่กรีด 7 ไร่ จำนวนต้นเฉลี่ย 635-637 ต้น ผลการศึกษามีดังนี้

การศึกษาปริมาณผลผลิตน้ำหนักแห้งรวมและค่าเฉลี่ยวันกรีดยางต่อ 3 เดือนของอำเภอกาบเชิงพบว่า ระบบกรีดยางแบบครั้งลำต้น 2 วันเว้นวันมีปริมาณผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ยต่อช่วงเดือนสูงกว่าระบบกรีดยางแบบครั้งลำต้นวันเว้นวัน โดยระบบกรีดยางแบบครั้งลำต้น 2 วันเว้นวันมีปริมาณผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ยของแปลงที่ 1 และ แปลงที่ 2 คือ 958 และ 954 กิโลกรัม ส่วนระบบกรีดยางแบบครั้งลำต้นวันเว้นวันมีปริมาณผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ยของแปลงที่ 1 และแปลงที่ 2 คือ 868 และ 840 กิโลกรัมตามลำดับ เมื่อศึกษาค่าเฉลี่ยน้ำหนักแห้งต่อวันของระบบกรีดยางแบบครั้งลำต้นวันเว้นวันและระบบกรีดยางแบบครั้งลำต้น 2 วันเว้นวัน พบว่า มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักแห้งต่อวันแตกต่างกัน นั่นคือ มี

ปริมาณค่าเฉลี่ยน้ำหนักร้างต่อวันของระบบกริดยางแบบครึ่งลำต้นวันเว้นวันสูงกว่าระบบกริดแบบครึ่งลำต้น 2 วันเว้นวัน และมีค่าเฉลี่ยวันกริดต่อ 3 เดือนอยู่ที่ 23 กิโลกรัมต่อวัน

การศึกษาปริมาณผลผลิตน้ำหนักร้างรวมและค่าเฉลี่ยวันกริดต่อ 3 เดือนของอำเภอพนมดงรัก พบว่า ระบบกริดยางแบบครึ่งลำต้น 2 วันเว้นวันมีปริมาณผลผลิตน้ำหนักร้างเฉลี่ยต่อช่วงเดือนสูงกว่าระบบกริดยางแบบครึ่งลำต้นวันเว้นวัน โดยระบบกริดยางแบบครึ่งลำต้น 2 วันเว้นวันมีปริมาณผลผลิตน้ำหนักร้างเฉลี่ยของแปลงที่ 1 และ แปลงที่ 2 คือ 801 และ 806 กิโลกรัม ส่วนระบบกริดยางแบบครึ่งลำต้นวันเว้นวันมีปริมาณผลผลิตน้ำหนักร้างเฉลี่ยของแปลงที่ 1 และแปลงที่ 2 คือ 747 และ 753 กิโลกรัมตามลำดับ เมื่อศึกษาค่าเฉลี่ยน้ำหนักร้างต่อวันของระบบกริดแบบครึ่งลำต้นวันเว้นวันและระบบกริดแบบครึ่งต้น 2 วันเว้นวันพบว่า มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักร้างต่อวันแตกต่างกัน นั่นคือ มีปริมาณค่าเฉลี่ยน้ำหนักร้างต่อวันของระบบกริดยางแบบครึ่งลำต้นวันเว้นวันสูงกว่าระบบกริดแบบครึ่งต้น 2 วันเว้นวัน และมีค่าเฉลี่ยวันกริดต่อ 3 เดือนอยู่ที่ 19 กิโลกรัมต่อวัน

การศึกษาปริมาณผลผลิตน้ำหนักร้างรวมและค่าเฉลี่ยวันกริดต่อ 3 เดือนของอำเภอปราสาท พบว่า ระบบกริดยางแบบครึ่งลำต้น 2 วันเว้นวันมีปริมาณผลผลิตน้ำหนักร้างเฉลี่ยต่อช่วงเดือนสูงกว่าระบบกริดยางแบบครึ่งลำต้นวันเว้นวัน โดยระบบกริดยางแบบครึ่งลำต้น 2 วันเว้นวันมีปริมาณผลผลิตน้ำหนักร้างเฉลี่ยของแปลงที่ 1 และ แปลงที่ 2 คือ 721 และ 835 กิโลกรัม ส่วนระบบกริดยางแบบครึ่งลำต้นวันเว้นวันมีปริมาณผลผลิตน้ำหนักร้างเฉลี่ยของแปลงที่ 1 และแปลงที่ 2 คือ 651 และ 611 กิโลกรัมตามลำดับ เมื่อศึกษาค่าเฉลี่ยน้ำหนักร้างต่อวันของระบบกริดแบบครึ่งลำต้นวันเว้นวันและระบบกริดแบบครึ่งลำต้น 2 วันเว้นวัน พบว่า มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักร้างต่อวันแตกต่างกัน นั่นคือ มีปริมาณค่าเฉลี่ยน้ำหนักร้างต่อวันของระบบกริดยางแบบครึ่งลำต้นวันเว้นวันสูงกว่าระบบกริดแบบครึ่งลำต้น 2 วันเว้นวัน และมีค่าเฉลี่ยวันกริดต่อ 3 เดือนอยู่ที่ 18 กิโลกรัมต่อวัน

การพัฒนาเครือข่ายช่างฝีมือกริดยางแบบมีส่วนร่วม

คณะผู้วิจัยได้จัดโครงการอบรม“พัฒนาเครือข่ายช่างฝีมือกริดยาง” ระหว่างวันที่ 1-5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ณ สวนปรีโสรัถ จังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครือข่ายช่างฝีมือกริดยางของเจ้าของสวนยางแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีเครือข่ายเกษตรกรเจ้าของสวนยาง อำเภอปราสาท อำเภอกาบเชิง และอำเภอพนมดงรัก โดยมีคณะวิทยากรจำนวน 3 คน คือ นายสมหมาย กล่อมจินดา ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดสุรินทร์ นายวัลลภ โศภิตฐพันธ์ พนักงานสงเคราะห์การทำสวนยาง 6 และนายชัยพันธุ์ สารภี พนักงานสงเคราะห์การทำสวนยาง 6 ซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมเป็นคณะวิทยากร ผลจากการอบรม คณะผู้วิจัยและคณะวิทยากรจึงสรุปวิธีการกริดยางที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ซึ่งจะต้องประกอบด้วย

1. อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการกรีดยาง มีดกรีดยาง หินลับมีด ไม้คานรองลับมีด น้ำสะอาด ไม้สำหรับเปิดกรีด สังกะสีแผ่นเรียบ สี หรือ ขอล็ก หรือ ตะปู และถ้วย ถวด ถิ่น สำหรับรองรับ น้ำยาง
2. การฝึกกรีดยาง/วิธีการกรีดยาง ต้องเริ่มตั้งแต่การลับมีด การทำรอยกรีด การฝึกกรีด
3. การดูแลรักษาดันยางหลังเปิดกรีด
4. ได้เครือข่ายเกษตรกรเจ้าของสวนยางที่ผ่านการอบรมช่างฝีมือกรีดยาง จำนวน 15 คน

ผลประเมินความพึงพอใจโครงการ”การพัฒนาช่างฝีมือกรีดยาง”

ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 12 คน (ร้อยละ 85.71) เป็นเพศชายจำนวน 2 คน (ร้อยละ 14.29) ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 4 คน (ร้อยละ 28.57) รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 3 คน (ร้อยละ 21.43) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 2 คน (ร้อยละ 14.29) และจบการศึกษาระดับปวส./อนุปริญญาจำนวน 1 คน (ร้อยละ 7.14) ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตามภูมิลำเนา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่อำเภอพนมดงรัก จำนวน 7 คน (ร้อยละ 50.00) รองลงมาอาศัยอยู่อำเภอกาบังจำนวน 4 คน (ร้อยละ 28.57) และอาศัยอยู่อำเภอปราสาท จำนวน 3 คน (ร้อยละ 21.43) ผู้เข้าอบรม “การพัฒนาเครือข่ายช่างฝีมือกรีดยาง” กองทุนสวนยางจังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านผลที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 4.55$) และด้านกระบวนการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก คือด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.18$)

การจัดอบรมโครงการ “พัฒนาช่างฝีมือกรีดยาง” ส่งผลให้ได้ช่างฝีมือกรีดยางที่เป็นเครือข่ายเกษตรกรเจ้าของสวนยางจำนวน 15 คนแล้วนั้น เพื่อให้เครือข่ายเกษตรกรได้ปฏิบัติงานจริง และได้ถ่ายทอดความรู้ในสิ่งที่ได้ฝึกปฏิบัติมา คณะวิทยากรจึงได้จัดโครงการอบรม “การพัฒนาช่างฝีมือกรีดยาง เพื่อการพัฒนาสวนยางพาราอย่างยั่งยืน” โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดอบรม คือ เพื่อพัฒนาช่างฝีมือกรีดยางให้เจ้าของชาวสวนยาง เพื่อให้เครือข่ายเกษตรกรและเกษตรกรชาวสวนยางได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการกรีดยางที่ถูกต้อง และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรเจ้าของสวนยางต่อการฝึกอบรมหลักสูตร “การพัฒนาช่างฝีมือกรีดยาง เพื่อการพัฒนาสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ” โดยมีเครือข่ายเกษตรกรชาวสวนยางเป็นวิทยากร จัดขึ้นระหว่างวันที่ 21 – 24 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2553 ณ มูลนิธิอีสานเขียว จังหวัดสุรินทร์ โดยมีคณะวิทยากร คือ ช่างฝีมือกรีดยาง

ที่เป็นเครือข่ายเกษตรกรเจ้าของสวนยางจำนวน 3 คน คือ นายประสิทธิ์ จิมงาม นายวัชรชัย มากแสน และ นายบุญเรือง อุทัยประดิษฐ์ ร่วมกับพนักงานสหกรณ์สวนยาง คือ นายวัลลภ โสภณจุพันธ์ พนักงานสหกรณ์การทำสวนยาง และนายชัยพันธุ์ สารภี ผู้ร่วมวิจัยร่วมเป็นที่เล็ง ในการอบรม ผลจากการอบรมได้เกษตรกรเจ้าของสวนยางที่สามารถดำเนินการกรีดยางได้อย่าง ถูกต้องจำนวน 39 คน

ผลประเมินความพึงพอใจต่อโครงการอบรม “การพัฒนาช่างฝีมือกรีดยาง เพื่อการพัฒนา สวนยางพาราอย่างยั่งยืน”

ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 34 คน (ร้อยละ 79.10) เป็นเพศชายจำนวน 9 คน (ร้อยละ 20.90) ผู้เข้าอบรม “การพัฒนา เครือข่ายช่างฝีมือกรีดยาง” กองทุนสวนยางจังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุดทุกด้าน คือ ด้านผลที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 4.54$) ด้านกระบวนการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.28$) และ ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.22$)

ผลจากการวิจัยดังกล่าว เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้จัด VCD เผยแพร่ระบบ การกรีดยางและวิธีการกรีดยางที่เหมาะสมกับท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นข้อมูลหรือเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของเกษตรกรเจ้าของสวนยาง และเพื่อความยั่งยืนของอาชีพต่อไป

อภิปรายผล

จากการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลผลิต(น้ำหนักแห้ง) โดยมีระบบการกรีดยาง 2 แบบ คือ แบบครั้งละต้นวันเว้นวัน และแบบครั้งละต้นสองวันเว้นวัน เก็บข้อมูลปริมาณผลผลิต(น้ำหนักแห้ง) ในเดือนที่มีการกรีดยางจำนวน 3 ซ้ำ (9 เดือน) โดยเริ่มตั้งแต่ยางเปิดกรีด คือ เดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม(ซ้ำที่ 1)เดือนสิงหาคม-ตุลาคม (ซ้ำที่ 2) และช่วงเดือน พฤศจิกายน-มกราคม (ซ้ำที่ 3)โดย สวนยางที่คัดเลือกมานั้นจะเลือกจากปีปลูกของต้นยาง คือ ยางปลูกปี 2538 ระยะปลูก 2.5 x 7 เมตร มี เนื้อที่กรีด 7 ไร่ จำนวนต้นเฉลี่ย 635-637 ต้น โดยผลการเปรียบเทียบปริมาณผลผลิตน้ำหนักแห้ง ทั้ง 3 อำเภอ พบว่า ระบบกรีดยางแบบครั้งละต้น 2 วันเว้นวัน มีค่าเฉลี่ยปริมาณผลผลิตน้ำหนักแห้ง และค่าเฉลี่ยวันกรีดต่อ 3 เดือน(วัน)สูงกว่า ระบบกรีดยางแบบครั้งละต้นวันเว้นวัน แต่เมื่อศึกษา ค่าเฉลี่ยน้ำหนักแห้งต่อวัน พบว่า ระบบกรีดยางแบบครั้งละต้นวันเว้นวัน ปริมาณผลผลิตน้ำหนักแห้ง เฉลี่ยสูงกว่าระบบกรีดยางแบบครั้งละต้น 2 วันเว้นวัน นั้นแสดงว่า การกรีดยางแบบครั้งละต้นวันเว้นวัน เหมาะสมกับท้องถิ่นมากกว่าการกรีดยางแบบครั้งละต้น 2 วันเว้นวัน ซึ่งโดยส่วนใหญ่เกษตรกร

เจ้าของสวนยางปลูกยางพันธุ์ RRIM 600 สอดคล้องกับ พิสมัย จันทูมา และอารักษ์ จันทูมา (2549 : 54) ที่พบว่า ระบบกรีดยางแบบครั้งลำต้นวันเว้นวันเป็นระบบกรีดยางที่เหมาะสมกับยางพันธุ์ RRIM 600 เพราะจะทำให้ผลผลิตสูงกว่าระบบกรีดยาง (กรีดยางวันติดกัน) เนื่องจากอัตราการให้น้ำของต้นยางมีความจำเป็นต่อระยะการพักตัวของต้นยางต้องไม่น้อยกว่า 48 ชั่วโมง และจากการเก็บข้อมูลแปลงเกษตรกรในพื้นที่ทำการศึกษา ยังพบอีกว่าระบบกรีดยางแบบครั้งลำต้นวันเว้นวัน จะทำให้อัตราการสิ้นเปลืองเปลือกรหรือการสูญเสียหน้ายางจากการกรีดน้อยกว่าระบบกรีดยางครั้งลำต้น 2 วันเว้นวัน ส่งผลให้ต้นยางมีขนาดการเจริญเติบโตเฉลี่ยในแต่ละปีอยู่ที่ประมาณ 5-7 เซนติเมตรต่อปี ดังนั้น เกษตรกรจึงควรกรีดยางแบบครั้งลำต้นวันเว้นวัน เพื่อความยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. การทำวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายพื้นที่การอบรมโครงการพัฒนาช่างฝีมือกรีดยาง เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้อย่างทั่วถึง
2. ควรมีการศึกษาระบบกรีดยางแบบสองรอยกรีด เปรียบเทียบกับการกรีดยางแบบครั้งลำต้นวันเว้นวัน